

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про
адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за
порушення вимог особливого правового режиму – воєнного стану, що
вводиться в Україні або в окремих її місцевостях»
*(реєстр. № 12354 від 23.12.2024)**

***Анотація.** В Інформаційній довідці розглянуто питання щодо заборони в умовах воєнного стану в'їзду, перебування громадян у населених пунктах, з яких проводиться загальна обов'язкова евакуація, посилення забезпечення громадського (публічного) порядку під час дії воєнного стану, а також реалізації повноважень поліції у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в контексті законопроекту реєстр. № 12354 від 23.12.2024 р. (далі – законопроект).*

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, правовий режим воєнного стану, загальна обов'язкова евакуація, забезпечення громадського порядку, район воєнних (бойових) дій, порушення в'їзду, перебування в населених пунктах, штраф, комендантська година.*

Вступна частина. Метою законопроекту є посилення адміністративної відповідальності за порушення вимог особливого правового режиму – воєнного стану, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях, посилення забезпечення громадського (публічного) порядку під час дії воєнного стану.

Проектом пропонуються зміни до статей 184, 222, 258, 262 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та запровадження адміністративної відповідальності за порушення вимог особливого правового режиму – воєнного стану, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях, зокрема у випадку в'їзду (входу), перебування громадян в населених пунктах, з яких проводиться загальна обов'язкова евакуація за відсутності спеціально виданих перепусток або посвідчень; порушення комендантської години (стаття 210-2 КУпАП).

Основна частина. У контексті запровадження адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері порушення вимог особливого правового режиму воєнного стану, вважаємо за доцільне зазначити таке.

Особливий правовий режим воєнного стану в Україні запроваджено Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 року № 64/2022, відповідно до якого органам виконавчої влади доручено запроваджувати та здійснювати передбачені Законом України «Про правовий режим воєнного стану» заходи і повноваження, необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави, зокрема, комендантську годину (заборону перебування в певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень), спеціальний режим світломаскування тощо.

Порядок здійснення заходів під час запровадження комендантської години в окремих місцевостях, де введено воєнний стан, затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» від 08 липня 2020 року № 573

передбачає, що на території, де запроваджено комендантську годину, забороняється перебування у визначений період доби на вулицях та в інших громадських місцях осіб без виданих перепусток, а також рух транспортних засобів. Відповідно до пункту 4 цього Порядку запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування здійснюється лише за наявності реальної загрози життю і безпеці осіб, інтересам суспільства або держави, а також для забезпечення громадського порядку.

Наявна судова практика демонструє настання для фізичної особи-порушника комендантської години наслідків у вигляді притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 185 КУпАП («Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця»).

Щодо в'їзду (входу), перебування громадян в населених пунктах, з яких проводиться загальна обов'язкова евакуація за відсутності спеціально виданих перепусток або посвідчень, перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів в умовах воєнного стану, то ці питання певної мірою унормовані постановами Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан» від 29 грудня 2021 року № 1455 та «Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану» від 29 грудня 2021 року № 1456. Проте вказаними нормативно-правовими актами питання притягнення до відповідальності за відмову від загальної обов'язкової евакуації населення не передбачено. На сьогодні проблема евакуації, особливо дітей, ускладнюється тим, що багато батьків і опікунів чинять опір таким діям, часто через недовіру до влади або небажання залишати свої домівки. Організаційно-правовий механізм примусової евакуації, тобто вивезення дітей з лінії фронту без згоди їхніх батьків, було запроваджено на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 07 березня 2023 року № 209. За відмову від евакуації дитини особа може бути притягнена до адміністративної відповідальності за статтею 184 КУпАП.

Таким чином, в сучасних умовах порушники комендантської години та особи, які перебувають в населених пунктах, з яких проводиться загальна обов'язкова евакуація за відсутності спеціально виданих перепусток або посвідчень притягаються до адміністративної відповідальності за вчинені правопорушення виключно у межах статей 184 та 185 КУпАП, що зумовлює необхідність внесення змін до КУпАП в частині конкретизації підстав адміністративної відповідальності.

Проте, пропоновані проектом санкції частин другої та четвертої статті 210-2 КУпАП потребують узгодження із вимогами статті 33 КУпАП щодо встановлених критеріїв накладення адміністративного стягнення, виходячи з характеру вчиненого правопорушення, особи порушника, ступеня його вини, майнового стану, обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Суми штрафів мають відповідати принципу пропорційності адміністративного

стягнення рівню суспільної шкідливості вчиненого правопорушення, його поширеності, конкретним обставинам вчинення та негативним наслідкам, які воно завдає встановленому порядку управління, власності та правам громадян.

У подальшому недотримання зазначених принципів може призвести до оскарження та скасування рішень про накладення адміністративних стягнень у судовому порядку, що безумовно перешкоджатиме досягненню мети законопроекту – притягненню до адміністративної відповідальності за передбачені в ньому порушення.

Висновок. У рамках удосконалення основних засад державної політики у сфері забезпечення громадської безпеки та публічного порядку чинний КУпАП потребує комплексного підходу до визначення розміру штрафу як основного адміністративного стягнення.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*